

Џон Перкинс, некадашњи економиста велике бостонске консултантске фирме „Час Т. Мејн“, објавио је 2004. године аутобиографско дело „Исповести економског убице“, у коме је објаснио технику и своју улогу у уништавању држава од стране међународних финансијских институција. Перкинс је пре рада у Час Т. Мејну регрутован од стране америчке обавештајне организације НСА, која га је касније „препустила“ тој приватној корпорацији, а његов посао је, како је у својој књизи навео, био утеривање држава у дужничко ропство и преузимање природних и људских ресурса тих земаља за потребе америчких корпорација и америчке империјалне политике. Како је Перкинс у своме делу објаснио, када би била идентификована земља трећег света која је поседовала потребне ресурсе, „економске убице“ прерушене у саветнике и сличне бирократе би наступили са саветима и налозима да се амбицијом да се земља задужи код ММФ-а и Светске банке, при чему новац никада не би заправо одлазио привреди те земље, него великим корпорацијама и реализаторима великих инфраструктурних пројеката. У том процесу неколицина домаћих фамилија би остварила велико богатство, док би већину обичних грађана те земље задуживање одвело у сиромаштво. Затим би се, када се земља оптерети дуговима које не може да врати, у тренутку дужничке кризе, ресурси тих земаља, њихова привреда, економија, извори воде и минерални извори кроз процес приватизације препустили корпорацијама и приватним власницима.

Грчка није земља трећег света, али сценарио који се последњих година одвија у тој земљи неодољиво подсећа на „шему“ коју је разоткрио Перкинс.

Данајска помоћ

Грчка није земља трећег света, али сценарио који се последњих година одвија у тој земљи неодољиво подсећа на „шему“ коју је разоткрио Перкинс. Потребно је напоменути да је Грчка у последњих сто година била у озбиљним привредним проблемима 1931–1932. године у време светске економске кризе, а да је након Другог светског рата добила највише средстава из Маршаловог плана по глави становника, што је подстакло

производњу и раст продуктивности. Међутим, почетком осамдесетих, задуженост је порасла са осам на 42 процента БДП, док су садашњи проблеми Грчке повезани са њеном интеграцијом у ЕУ – чланство је побољшало животни стандард, али је прилив европских фондова допринео стварању атмосфере у којој су игнорисани структурални економски проблеми. Грчки политичари су у континуитету били склони ширењу мреже запослених у јавном сектору, док су богати фондови ЕУ омогућили циклично задуживање и враћање дугова. Међутим, овог пута рачун је стига на наплату, и након година непромишљеног задуживања, државног расипништва и релативно лагодног живота, Грчка се поново налази пред колапсом. И поред предузетих мера након прве дужничке кризе, земља је поново пред банкротом, дуг расте и износи више од 340 милијарди евра, док живот обичних грађана постаје све тежи. Државна имовина ће се ускоро понудити на продају, док богата елита и политичари готово да нису ни осетили терет кризе и проблема.

Када се први пут суочила са могућности банкрота, Грчка је 2010. добила помоћ ЕУ и ММФ-а у износу од 110 милијарди евра на три године. Било је планирано да се захваљујући том пакету и реформама криза ублажи, да би се држави омогућило да се од 2012. поново задужује на тржишту, док се грчка Влада тада обавезала да ће прикупити 27 милијарди евра за плаћања својих обавеза у 2011. години. Међутим, показало да су мере ММФ-а и ЕУ биле претерано захтевне, и да су привреду гурнуле у још веће проблеме, док су у много хваљене мере штедне изазвале велики пад стандарда обичног становништва. Привредни показатељи су више него обесхрабрујући – у протеклој години, најмање 160.000 људи је остало без посла, свакодневно долази до нових отпуштања, а да се при том не стварају нова радна места. За годину дана сваки трећи власник неке радионице или трговине у Грчкој је отишао под стечај, грађевинске активности су пале чак за 70 одсто, а промет у трговини аутомобила се преполовио. Потрошња је пала готово у свим секторима, а само у ширем подручју Атине промет у малопродаји прошле године је пао за три милијарде евра. Индустријска производња је у априлу имала пад од 11,3 одсто, док је стопа незапослености у марту достигла 16,2 одсто, што је раст од 40 одсто за годину дана. Грчка у периоду јануар-април забележила буџетски дефицит од 7,23 милијарде евра, а Европска комисија је у мају проценила да ће пад бруто домаћег производа износити 3,5%, а не 3%, да ће дефицит ове године износити 9,5%, а да ће јавни дуг ове године износити чак 157,7% БДП-а. Лоши показатељи утицали су и на неповерење инвеститора, тако да је кредитни рејтинг Грчке тренутно на најнижем нивоу (ССС) и званично је најгори на свету. Каматне стопе на

грчке обвезнице на тржишту су у првој половини године биле толико високе да су онемогућиле даље задуживање, тако да се у мају Влада нашла у ситуацији да има новца за исплату плата и пензија само до јуна, а земља се поново нашла на ивици банкрота. Суочена са неодрживо високим трошковима позајмљивања на међународним тржиштима, Грчка је затражила нову помоћ од 60 милијарди евра за следеће две године, а премијер Јоргос Папандреу, је у мају изјавио да ће држава "највероватније банкрутирати" ако пета транша помоћи ММФ-а од 12 милијарди евра не буде одобрена.

Када се први пут суочила са могућности банкрота, Грчка је 2010. добила помоћ ЕУ и ММФ-а у износу од 110 милијарди евра на три године.

Распродаја државне имовине

На срећу по грчку владу, након извештаја о напретку, који су објавили ЕУ, ММФ и Европска централна банка (ЕЦБ), финансијски званичници су почетком јуна ипак пристали на други пакет помоћи, који ће заменити први од 110 милијарди евра, и који ће се примењивати до средине 2014. године, што ће званичној Атини омогућити годину дана финансијске помоћи дуже него што је било предвиђено у првом пакету. Сума која се помиње износи око 130 милијарди евра, али, цена ове помоћи није нимало ниска, и она подразумева најпре рестриктиван порески пакет који предвиђа даље смањење државног апарата, плата и опорезивање највиших пензија, као и оно што је Влада раније желела да избегне – приватизацију државних компанија. Наиме, да би добила помоћ, Влада се обавезала ће прибавити 50 милијарди евра (73,2 милијарде долара) путем приватизације великих предузећа до 2015. Грчка је сада принуђена да хитно продаје државну имовину да би уверила ЕУ и водеће финансијске институције да озбиљно ради на смањењу дуга и мањка у буџету, и како би вратила поверење тржишта. Влада је на листу за продају већ у овој години ставила државне уделе у највећим грчким лукама Солун и Пиреј, у којима држава има удео од по 74 одсто. Ове године ће на продају бити понуђени и државни удели (20 одсто) у телекомуникационој компанији ОТЕ, затим удео у Хеленик Постбанци (34 одсто) и Солунском водоводу (23 одсто). Такође ће на продају бити понуђени и удели (55 одсто) у атинском аеродрому Елефтериос Ванизелос.. Сем наведених удела, Влада је објавила намеру да 2012. прода и електропривредно предузеће ДЕХ, а на списку је још 850 малих лука, али и Атински водовод у коме држава има 10 одсто власништва. На продају ће бити и АТЕ банка у којој грчка држава има 77 одсто власништва, а најављена је и продаја државних произвођача оружја.

За годину дана сваки трећи власник неке радионице или трговине у Грчкој је отишао под стечај, грађевинске активности су пале чак за 70 одсто, а промет у трговини аутомобила се преполовио.

Занимљиво је да ће под притиском ЕУ и ММФ-а Грчка морати и да формира независну агенцију за приватизацију у којој ће радити страни стручњаци. То међутим није све, јер се од Грчке очекује и више, јер како је недавно изјавио члан извршног одбора Европске централне банке Лоренцо Бини Смаги, држава поседује имовину у вредности од 300 милијарди евра коју може да прода. Чини се стога да је усвојени план приватизације тек почетак, о чему пише и „Волстрит џорнал“, који у чланку под насловом „Хоћете ли да купите неко острвце“ подсећа да у Грчкој има преко 75.000 зграда у јавној својини које би могле да буду на продају. Према писању листа, инвеститоре засад највише привлаче пројекти концесија на острвима попут Родоса, о којима се већ воде конкретни преговори.

Пета транша помоћи омогућила је Грчкој да привремено избегне банкрот, али постизање споразума са финансијским институцијама и наставак помоћи није унело нимало оптимизма међу обичне грађане, незадовољне све тежим животом изазваним драстичним мерама штедње и пребацивањем терета дугова на њихова плећа. Док је у Атини недавно избројано 6000 базена у приватним вилама, обични грађани већ годину дана имају мање новца на располагању, док трошкови свакодневног живота расту. Према проценама синдиката ГСΕΕ, сваки Грк данас просечно зарађује 20 посто мање него пре кризе. Плате и пензије су пале за 30 одсто у државном и 20 одсто у приватном сектору, социјална давања су смањена, а сви порези су повећани, нарочито порез на бензин који је увећан за око 50 одсто, тако да просечна цена бензина износи 1,7 евра по литру. Мере штедње су захватиле и цркву, јер држава плаћа око 10.000 свештеника, за шта се годишње издвоји 232 милиона евра, тако да је Светом синоду је речено да ће убудуће свештеници примати од државе само половину плате.

Грчка је сада принуђена да хитно продаје државну имовину да би уверила ЕУ и водеће

финансијске институције да озбиљно ради на смањењу дуга и мањка у буџету, и како би вратила поверење тржишта.

Под притиском поверилаца, Влада је одобрила и нови петогодишњи план оштре штедње који предвиђа ново кресање трошкова од око 28,4 милијарде евра и нове мере за повећање прихода, али је наставак стезања каиша још више огорчио грађане. Додатне мере штедње које најављује влада укључују и ванредни порез на природни гас и безалкохолне напите, повећање пореза на продају за шири круг производа, веће опорезивање луксузних аутомобила, јахти и пливачких базена, а према неким најавама, опорезоваће се и најнижи приходи у приватном сектору. Штедња ће обухватити социјално осигурање, здравство, армију, додатно ће бити смањен број државних агенција и плате запослених у јавном сектору, док ће порасте цене цигарета, путарине. ПДВ се такође повећава са 13 на 23 процента за готово све робе и услуге.

Незадовољство грађана је још веће, с обзиром на то да већ спроведене мере нису дале повољне резултате, док Влада и Парламент нису дотакли ни своје плате, ни бенефиције. Стога се у земљи свакодневно на градским трговима окупљају хиљаде људи, док највећи синдикати припремају нови, највећи талас штрајкова у овој години. Стрпљења је све мање и огорчени грчки демонстранти су већ више пута јајима, јогуртом и каменицама насрнули на политичаре.

Неслагана у еврозони

Грчка је поново у превирању, а крај кризи се не назире. Судећи по ситуацији у економији, Грчка је већ банкротирала, док се привид функционисања система одржава упумпавањем нових милијарди евра, само да би се спречило и званичан банкрот, који би се на најгори начин одразило на економије свих држава еврозоне. Поред државе, коју постепено урушава, грчки дуг већ дуже време угрожава и целу еврозону, али Брисел међутим не поседује поуздане антикризне методе, јер је видљива јавна неслога међу економски најјачим чланицама ЕУ – пре свега Немачке и Француске – око начина санације грчке економије. Званични Берлин је спреман да Грчкој одобри додатну

финансијску помоћ у склопу другог пакета помоћи ЕУ и ММФ-а, али Немачка и још пет богатих земаља мисле да наплата грчких обвезница треба да се одложи на рок од седам година, како би се Грчкој дало довољно времена да реши своје економске проблеме.

Пета транша помоћи омогућила је Грчкој да привремено избегне банкрот, али постизање споразума са финансијским институцијама и наставак помоћи није унело нимало оптимизма међу обичне грађане, незадовољне све тежим животом изазваним драстичним мерама штедње и пребацивањем терета дугова на њихова плећа.

Немачка захтева да и приватни власници обвезница морали да преузму део терета другог пакета мера за избављење Грчке, против чега су се изјаснили званичници Европске централне банке, који сматрају да би то агенције за кредитни рејтинг вероватно навело да прогласе банкрот Грчке, што би изазвало велику штету по читаву еврозону. Такође, уколико би дошло до драстичног репрограмирања грчког дуга Европска централна банка и приватни инвеститори изгубили би половину вредности грчких обвезница које поседују. Француска истовремено најављује „солидарност са Атином у кризним моментима“, док су заговорници теорије да Грчка мора да се обрати ММФ-у за помоћ, јер једино та институција има механизме и персонал за надзор радикалних привредних реформи, све бројнији у редовима англосаксонског естаблишмента. Понашање званичника везано је и за структуру грчког дуга, у коме су највећи повериоци Светска банка, Међународни монетарни фонд (ММФ) и Организација за економску сарадњу развој (ОЕЦД). Највећи појединачни кредитор је Француска (16,5%), чији инвеститори потражују 20,2 милијарде евра од банака и 25,1 милијарду евра од осигуравајућих компанија и других приватних фондова, док немачке банке у Грчкој потражују 23,5 милијарди долара.

Питање грчког дуга постало је проблем целе еврозоне, а у исто време, чини се да грчки политичари и даље очекују да ће се проблеми решити новим задуживањем, док грађани не желе да прихвате понуђена решења и даља одрицања, упркос свести о неодрживости садашњег система. Нико међутим не може да каже како ће и када ће земља да се извуче из кризе, али је засад сигурно да ће, уколико се не пронађе решење, најпре грчка држава изгубити готово комплетну имовину.